

6. veľkonočná nedeľa

Sk 15, 1–2, 22–29

Žalm 67, 2–3, 5, 6, 8

Zjv 21, 10–14, 22–23

Jn 14, 23–29

Prišli sme do šiesteho veľkonočného týždňa a naďalej sa "slníme" v príbehu o raste prvotnej Cirkvi v Skutkoch apoštolov, vízii neba z Knihy zjavenia a úteche Ježišových slov apoštolom v hornej sieni v Evanjeliu podľa Jána. V týchto čítaniach sa to dá nazvať ako trojnásobné vyjadrenie slávy.

Ak sme minulú nedeľu zaznamenali tému „kráľovstva lásky“, tento týždeň si všimneme dôraz na myšlienku „kráľovstva pokoja“. V prvom čítaní zo Skutkov vidíme opatrenia, ktoré boli potrebné na udržanie pokoja v prvotnej Cirkvi. V druhom čítaní zo Zjavenia vidíme obnovený pokoj Edenu v novom nebeskom Jeruzaleme. V Evanjeliu vidíme Ježiša, ktorý udeľuje učeníkom svoj nadprirodzený pokoj.

Čítanie zo Skutkov Apoštolov [Sk 15, 1-2. 22-29](#)

Tu prišli niektorí z Judey a poučali bratov: „Ak sa nedáte obrezať podľa Mojžišovho predpisu, nemôžete byť spasení.“

Keď sa s nimi Pavol a Barnabáš dostali do sporu a nie malej hádky, rozhodli, že Pavol, Barnabáš a niektorí ďalší z nich pôjdu s touto spornou otázkou k apoštolom a starším do Jeruzalema.

Nakoľko toto čítanie vynecháva Sk 15, 3-21, ktoré pokladám (John Bergsma, pozn. prekl.) za veľmi dôležité na pochopenie dôležitosti celého úryvku, pokračujme v čítaní:

Cirkev ich teda vypravila a oni išli cez Feníciu a Samáriu a rozprávali, ako sa obrátili pohania, a všetkým bratom pôsobili veľkú radosť. Keď prišli do Jeruzalema, prijala ich cirkev, apoštoli a starší a oni vyrozprávali, aké veľké veci s nimi urobil Boh. Tu vstali niektorí, čo uverili zo sekty farizejov, a hovorili: „Treba ich obrezať a prikázať im, že musia zachovávať Mojžišov zákon.“

Apoštoli a starší sa zišli a skúmali túto vec. A keď nastala veľká hádka, vstal Peter a povedal im: „Bratia, vy viete, že Boh si ma od prvých dní vyvolil spomedzi vás, aby pohania z mojich úst počuli slovo evanjelia a uverili. A Boh, ktorý pozná srdcia, vydal im svedectvo, keď im dal Ducha Svätého tak ako nám; a neurobil nijaký rozdiel medzi nami a nimi, keď vierou očistil ich srdcia. Prečo teda teraz pokúšate Boha a chcete položiť na šiju učeníkov jarmo, ktoré nevládali niesť ani naši otcovia, ani my?! A veríme, že aj my budeme spasení milosťou Pána Ježiša takisto ako oni.“

Celé zhromaždenie stíchlo a počúvali Barnabáša a Pavla, ktorí rozprávali, aké veľké znamenia a divy urobil Boh prostredníctvom nich medzi pohanmi. Keď sa odmlčali, ozval sa Jakub: „Bratia, vypočujte ma! Šimon porozprával, ako Boh prvý raz zhlíadal a vybral si z pohanov ľud pre svoje meno.

S tým sa zhodujú aj slová Prorokov, ako je napísané:

„Potom sa vrátim

a znova vybudujem zborený Dávidov stánok;

znova postavím jeho ruiny a vztýčim ho,

aby aj ostatní ľudia hľadali Pána,

všetky národy, nad ktorými sa vzývalo moje meno,

hovorí Pán, čo robí tieto veci, známe od vekov.“

Preto si myslím, že neslobodno znepokojovať tých, čo sa z pohanov obracajú k Bohu, ale im treba napísať, aby sa zdržali poškrveného modlami, smilstva, zaduseného a krvi. Mojžiš má totiž od dávnych pokolení v každom meste kazateľov po synagógach, kde ho každú sobotu čítajú.“

Čítanie pokračuje v lekcionári týmito veršami:

Vtedy sa apoštoli a starší s celou cirkvou uzniesli, že spomedzi seba vyberú mužov a pošlú ich s Pavlom a Barnabášom do Antiochie. Boli to Júda, ktorý sa volal Barsabáš, a Sílás, poprední muži medzi bratmi. Po nich poslali tento list: „Apoštoli a starší bratia pozdravujú bratov z pohanov v Antiochii, Sýrii a Cilícii. Počuli sme, že vás niektorí, čo vyšli z nás, znepokojili a rozvrátili vám srdcia rečami, hoci sme ich ničím nepoverili. Preto sme sa zhromaždili a jednomyselne sme sa uzniesli, že vyberieme mužov a pošleme ich k vám s našimi drahými Barnabášom a Pavlom, ľuďmi, ktorí vydali svoj život za meno nášho Pána Ježiša Krista. Vyslali sme teda Júdu a Sílasa a oni vám aj ústne povedia to isté. Lebo Duch Svätý a my sme usúdili, že nebudeme na vás klásť nijaké iné bremeno okrem toho nevyhnutného: zdržať sa mäsa obetovaného modlám, krvi, udusených zvierat a smilstva. Ak sa budete tohoto chrániť, budete konať správne. Budte zdraví!“

Toto čítanie je veľmi dôležité preto, že ukazuje spôsob, akým by podľa neho mala byť riadená Cirkev, aby v nej mohol byť zachovaný pokoj. Na začiatku čítania vidíme, že pokoj v Cirkvi narúša teologický konflikt týkajúci sa úlohy zákonov Mojžišovej zmluvy teraz, keď sa tvorí spoločenstvo novej zmluvy. Niektorí v podstate veria, že najprv sa človek musí stať Židom vstupom do starej zmluvy (prostredníctvom obriezky), až potom môže pristúpiť k vstupu do novej zmluvy. Iní hovoria: nie, pohania môžu priamo vstúpiť do novej zmluvy.

Všimnite si, že toto je záležitosť, o ktorej Písmo — ktoré v tom čase pozostávalo len z toho, čo teraz nazývame Starým zákonom – neuvádza nič priamo. Preto prístup sola scriptura alebo „len Biblia“ vôbec nepomôže pri riešení tohto problému. Ako to už často býva, Cirkev musí urobiť autoritatívne rozhodnutie o niečom, čo nie je jasne špecifikované vo Svätom písme.

Ako sa to robí? Je zvolaný cirkevný koncil, snem, na ktorom je prítomný Peter a aj ho vedie. Mohli by sme povedať, že toto je „prvý ekumenický jeruzalemský koncil“. Všetci

apoštoli a starší (dnes biskupi a duchovenstvo) sa zhromažďujú okolo Petra (dnes jeho nástupcu, pápeža) a snažia sa dosiahnuť konsenzus.

Nekatolíci a dokonca aj niektorí katolíci čítajú správu o tomto koncile tak, akoby autoritatívnou postavou nebol Peter, ale Jakub. Tento výklad je pochopiteľný, pretože spôsob, akým Jakub hovorí na konci, by sa dal chápať tak, akoby on bol dominantnou postavou skupiny. Nie je to však jediná možná interpretácia.

Pozorné čítanie odhalí, že po tom, čo Peter vstane hovoriť (v. 7–11), debata už nepokračuje a zhromaždenie zostáva ticho. Keď vstane Jakub a začne hovoriť, prvá vec, ktorú urobí, je potvrdenie toho, čo už povedal „Šimon“ (Petrovo židovské meno). Treba si uvedomiť, že Jakub bol vodcom konzervatívneho, „judaistického“ krídla ranej cirkvi – boli to kresťania, ktorí mali tendenciu požadovať od pohanov, aby sa riadili Mojžišovým zákonom. Šimon Peter, vodca apoštolov, práve dôkladne poprel túto pozíciu. Vo vzduchu je cítiť napätie. Čo sa stane? Budú sa Peter a Jakub verejne hádať? Bude Jakub oponovať kniežatú apoštolov a spôsobí schizmu?

Nie. Namiesto toho Jakub ustúpi. Dôvodom, prečo hovorí ako posledný, nie je to, že by bol najuznávanejším prítomným členom. Rozpráva na záver preto, lebo prednáša „ústupkovú“ reč. Necháva rozhodnutie na Petra. Chce len predložiť praktický návrh, aby apoštoli žiadali, žeby sa pohania aspoň zdržali urážlivejších a odpornejších aspektov nežidovskej kultúry, na ktoré boli Židia zvlášť citliví, pretože teraz pohania a Židia uctievali Boha v spoločnom tele. Takže nakoniec celý koncil potvrdzuje Petrov postoj spolu s Jakubovými praktickými návrhmi na realizáciu.

Všimli sme si, že prvotná Cirkev sa nerozdelila. „Obriezkarí“ z nej neutekajú preč a nezakladajú „Prvú jeruzalemskú cirkev obrezancov“ pod vedením „pastora Jakuba“. Celá Cirkev – aj tí, ktorých teologické pozície boli odmietnuté — prijala rozhodnutie koncilu a zachovala jednotu. Tak sa uchoval pokoj Cirkvi. Učiteľská autorita Cirkvi, nazývaná „Magistérium“, ktorú najslávnejšie vykonáva ekumenický koncil pod vedením (nástupcu) Petra, je dar Cirkvi od Boha na to, aby sa v nej udržal pokoj. Inak by sa Cirkev rozdelila do nespočetných frakcií a vzniklo by možno aj viac ako päťdesiat tisíc rôznych cirkví, z ktorých každá by mala svoj zvláštny maličký teologický odtieň alebo dôraz. Nedajbože, aby sa to stalo! (Hovorím ironicky. Samozrejme, aj sa to stalo, pretože mnohí odmietli autoritu Cirkvi vyjadrenú v nástupcoch Petra a zboru apoštolov).

Hoci sa Peter v tomto príbehu javí ako hrdina, ktorý ukončuje debatu svojím strhujúcim povzbudením, Jakubovi musíme uznať, že mal milosť a pokoru uznať túto záležitosť a prijať rozhodnutie zhromaždenia. Tí, ktorí na snemoch „prehrajú“, majú často problém potlačiť svoju pýchu a prijať uznesenie, ktoré pre nich nie je príjemné. To si žiada svätosť, pokoru a vieru. Pýcha v takýchto situáciách vyhľadáva rozkol. Tiež by sme si mali dobre všimnúť argument, ktorým Jakub v Sk 15, 13-17 potvrdzuje Petrov záver:

„Bratia, vypočujte ma! Šimon porozprával, ako Boh prvý raz zhlíadol a vybral si z pohanov ľud pre svoje meno.

S tým sa zhodujú aj slová Prorokov, ako je napísané:

„Potom sa vrátim

a znova vybudujem zborený Dávidov stánok;

znova postavím jeho ruiny a vztýčim ho,

aby aj ostatní ľudia hľadali Pána,

všetky národy, nad ktorými sa vzývalo moje meno...“ [Amos 9, 11–12]

Jakub cituje Amosovo proroctvo o budúcej obnove Dávidovho kráľovstva. Dávidovské kráľovstvo do seba opäť začlení pohanské národy. Teraz, keď vstupujú pohania do Cirkvi, Jakub chápe, že proroctvo Amosa sa napĺňa. Všimnite si však, že tento výklad predpokladá, že Dávidovo kráľovstvo je Cirkev, ktorému vládne Syn Dávidov, Ježiš z Nazareta. Jakubova „ekleziológia“ má črty kráľovstva. Ale toto kráľovstvo sa musí vyznačovať mierom, keďže jeho vládcom je Knieža pokoja.

Vedenie Cirkvi, vyjadrené jej “hodnosťami” zhromaždenými okolo Petra, je prostriedkom na udržanie tohto pokoja.

Responzóriový žalm [Ž 67, 2-3. 5. 6+8](#)

R.: Velebte Pána, všetky národy. alebo Aleluja.

*Bože, buď nám milostivý a žehnaj nás; **

a tvoja tvár nech žiari nad nami,

*aby sa tvoja cesta stala známou na zemi **

a tvoja spása medzi všetkými národmi. R.

Nech sa tešia a jasajú národy, †

*že spravodlivo súdiš ľudí **

a spravuješ národy na zemi. R.

*Bože, nech ťa velebia národy, **

nech ťa velebia všetky národy.

*Nech nás Boh požehná **

a nech si ho ctia všetky končiny zeme. R.

Ako odpoveď spievame žalm o starovekom Dávidovom kráľovstve. Tento žalm, Žalm 67, vyzýva všetky „národy“ – gójov, resp „pohanov“, aby chválili Pána. Aj mnohé iné žalmy vyzývajú národy, aby chválili Boha Izraela. Toto všetko neboli prázdne reči. Je pravdepodobné, že za vlády Dávida a Šalamúna pohanské vazalské štáty vysielali zástupcov do hlavného mesta ríše, Jeruzalema, a tí sa z úcty k svojmu kráľovskému pánovi zúčastňovali na bohoslužbách v chráme.

Niektoré žalmy teda vznikli pravdepodobne v čase, keď sa dalo očakávať, že sa na nádvoríach svätyne v ktoromkoľvek danom čase nájdu pohania rôzneho druhu. Kult v starovekom dávidovskom kráľovstve anticipoval „univerzálny“ alebo internacionálny charakter Katolíckej cirkvi.

Čítanie z Knihy zjavenia svätého apoštola Jána [Zjv 21, 10-14. 22-23](#)

Anjel ma v duchu preniesol na veľký a vysoký vrch a ukázal mi sväté mesto Jeruzalem, ako zostupuje z neba od Boha ožiarené Božou slávou. Jeho jas bol podobný najdrahšiemu kameňu, akoby krištáľovo čistému kameňu jaspisu. Malo veľké a vysoké hradby. Malo dvanásť brán a na bránach dvanásť anjelov a napísané mená dvanástich kmeňov synov Izraela. Tri brány boli od východu, tri brány od severu, tri brány od juhu a tri brány od západu. Hradby mesta mali dvanásť základných kameňov a na nich dvanásť mien dvanástich Baránkových apoštolov.

Ale chrám som v ňom nevidel, lebo jeho chrámom je Pán, všemohúci Boh, a Baránok. A mesto nepotrebuje ani slnko ani mesiac, aby mu svietili, lebo ho ožiaruje Božia sláva a jeho lampou je Baránok.

Toto je vízia Cirkvi, predovšetkým Cirkvi oslávenej (ktorej hranice sa v podstate zhodujú s hranicami neba), ale aj aplikáciou na Cirkev putujúcu (t. j. Cirkev na zemi). Drahé kamene, ktoré zdobia nebeský Jeruzalem, pripomínajú drahé kamene Edenu (Gn 2, 11–12), pretože nebeský Jeruzalem je nový Eden, v ktorom je obnovený pokoj raja. Na konci Genezis 3 sú anjeli umiestnení pri východnom vchode do raja (keďže Eden, ktorý je svätyňou/chrámom, mal len jeden vchod, orientovaný na východ; pozri Gn 3, 24).

Nový Jeruzalem je prístupnejší (dvanásť brán), ale pri každej je umiestnený anjel, aby zabránil vstupu všetkému, čo je nečisté. Toto predstavuje duchovnú podstatu Cirkvi a duchovný boj, ktorým sa Cirkev naďalej ochraňuje. Anjeli stále duchovne bránia Cirkev a napríklad vzývanie svätého Michala sa začalo vracieť do mnohých diecéz po celej krajine.

Brány pre dvanásť kmeňov predstavujú izraelské dedičstvo Cirkvi (t.j. že sme spojení so svätými Starého zákona) ako aj skutočnosť, že tvoríme „nový Izrael“, ktorému vládnu apoštoli (pozri Lk 22, 30), teda ich nástupcovia.

Apoštolské základy mesta poukazujú na skutočnosť, že naším základom je učenie apoštolov, vyjadrené slávnostne vo Svätom písme Nového zákona, ale odovzdávané aj v živej Tradícii Cirkvi. Nie je to len ich učenie, ale aj pokračujúca služba vykonávaná ich nástupcami, ktoré slúžia ako naše základy. Bez záväzného učiteľského úradu apoštolov, vyjadreného na „ekumenickom koncile“ v prvom čítaní, by sa mesto zrútilo do chaosu, lebo každý by si interpretoval Písma svojím vlastným spôsobom a všetok pokoj by bol stratený.

Čítanie zo svätého Evanjelia podľa Jána [Jn 14, 23-29](#)

Ježiš povedal svojim učeníkom: „Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prídeme k nemu a urobíme si uňho príbytok. Kto ma nemiluje,

nezachováva moje slová. A slovo, ktoré počujete, nie je moje, ale Otcovo, toho, ktorý ma poslal.

Toto som vám povedal, kým som ešte u vás. Ale Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal.

Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam. Ale ja vám nedávam, ako svet dáva. Nech sa vám srdce nevzrušuje a nestrachuje. Počuli ste, že som vám povedal: Odchádzam – a prídem k vám. Keby ste ma milovali, radovali by ste sa, že idem k Otcovi, lebo Otec je väčší ako ja. A povedal som vám to teraz, skôr, ako sa to stane, aby ste uverili, keď sa to stane.“

Počas týchto posledných dní pred sviatkom Nanebovstúpenia liturgicky „opätovne prežívame“ koniec štyridsaťdňového obdobia apoštolov stráveného s Ježišom, keď ich pripravoval na svoj odchod. Priamy záznam Ježišovho učenia počas tohto obdobia neexistuje v Skutkoch ani evanjeliách. Preto sa Cirkev obracia na Ježišovu reč v Evanjeliu podľa Jána počas Poslednej večere, ktorá je veľmi vhodná, pretože Ježiš v nej obširne hovorí o svojom blízkom odchode a o príchode Ducha Svätého. Nasleduje komentár po častiach:

Ježiš povedal svojim učeníkom: „Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prídeme k nemu a urobíme si uňho príbytok. Kto ma nemiluje, nezachováva moje slová. A slovo, ktoré počujete, nie je moje, ale Otcovo, toho, ktorý ma poslal.

Tu vidíme zhodu medzi láskou a poslušnosťou. Liberálne kresťanstvo medzi nich s obľubou vráza klin, keď tvrdí: "Kedysi sme sa riadili príkazmi Boha spravodlivosti," ale teraz sme "vo vzťahu s Bohom lásky." Medzi týmito realitami však neexistuje žiadna nejednota. Príkázania a poslušnosť splývajú v láske. Božie príkazy sú dané pre naše dobro, aby nám ukázali, ako milovať. Naša poslušnosť ukazuje, že ho milujeme a tiež mu dôverujeme. Kresťanstvo bez zákona (antinomické) v sebe nemá lásku bez ohľadu na živosť chvál alebo množstvo emócií vyjadrených v modlitbe.

Otec a Syn sľubujú, že si „urobia príbytok“ u toho, kto „zachová moje slovo“. Toto je motív chrámu, ktorý nadväzuje ešte na tému druhého čítania. Ten, kto zachováva Ježišovo slovo, sa stáva „novým Jeruzalemom“, príbytkom „Pána Boha všemohúceho a Baránka."

Toto som vám povedal, kým som ešte u vás. Ale Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal.

Táto pasáž nie je prísľubom plného, neomylného poznania pre každého jednotlivého veriaceho. Musíme si uvedomiť, že tieto slová boli adresované apoštolom ako skupine („zbor apoštolov“) a že v gréčtine označujú druhú osobu množného čísla („vy (všetci)“, nie „ty“). Toto je prísľub Ducha pre celú Cirkev, reprezentovanú jej predstaviteľmi, apoštolmi – a potom aj ich nástupcami. Tento prísľub, že budú „učení“ a „pripomenie sa im“ pravda, ktorú im povedal Ježiš, je najlepšie vyjadrený, keď sa zídu ako zhromaždenie, aby sa snažili porozumieť a lepšie vysvetliť vieru – čo sme videli v prvom čítaní. Ekumenické koncily v histórii sú najlepším dôkazom pravdivosti tohto Ježišovho

zasľúbenia, že Duch Svätý bude v priebehu dejín „učiť“ svoju Cirkev a „pripomínať“ jej potrebné veci.

Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam. Ale ja vám nedávam, ako svet dáva.

Na jednej strane je tento verš slovom útechy pre Cirkev ako celok a pre každého jednotlivého veriaceho - že Boh poskytne nadprirodzený pokoj, ktorý nemožno vysvetliť ani odôvodniť rozumom alebo na základe pozorovania. Aj keď sa zdá, že sa všetko obrátilo proti nám a zažívame prenasledovania a súženia, stále môžeme zažívať trvalý pokoj na rozdiel od čohokoľvek prirodzeného alebo patriaceho do tohto dočasného sveta.

Na druhej strane tento prísľub pokoja priamo vyplýva z prísľubu „vyučovania a pripomínania“ pre zbor apoštolov v predchádzajúcom verši. Oficiálne učenie apoštolov a ich nástupcov, ktorí sa zhromaždili okolo Petra (to znamená ekumenický koncil) prináša pokoj Cirkvi urovnávaním sporných otázok a jasným stanovením učenia.

Nech sa vám srdce nevzrušuje a nestrachuje. Počuli ste, že som vám povedal: Odchádzam – a prídem k vám. Keby ste ma milovali, radovali by ste sa, že idem k Otcovi, lebo Otec je väčší ako ja. A povedal som vám to teraz, skôr, ako sa to stane, aby ste uverili, keď sa to stane.

V týchto posledných slovách Ježiš prejavuje starostlivosť o apoštolov a poskytuje pastoračnú útechu, je „pastierom pastierov“, aby zostali odvážni a sebaistí vo svojich povinnostiach aj počas zjavnej neprítomnosti samého Ježiša. Ale jeho slová útechy sa týkajú všetkých kresťanov: nemali by sme sa trápiť ani báť, pretože veríme v návrat Pána. Súženia, ktoré zažívame, nie sú ničím novým alebo nečakaným. Vopred nás varoval, že k nim dôjde („...povedal som vám to ...skôr, ako sa to stane“), aby sme v čase skúšky vytrvali vo viere (“aby ste uverili, keď sa to stane” - v angličtine: “aby ste, keď sa to stane, verili”, pozn. prekl.).

Aby som to zhrnul, v týchto čítaniach nám svätá matka Cirkev hovorí o tom, ako mať pokoj. Cesta k nemu zahŕňa:

- (1) Vernosť učeniu apoštolského zboru namiesto dôvery súkromnému úsudku alebo darebáckym pastierom.
- (2) Poslušnosť Ježišovmu „slovu“, aby Otec a Syn mohli prebývať v našich srdciach a darovali nám svoj pokoj.
- (3) Dôveru v Ježišov prísľub, že sa vráti a privedie nás k sebe, aby sme žili s Otcom.